Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. весник на РМ“ бр. 103/08), министерот за образование и наука донесе наставна програма по предметот *музички стимулации и ритмички вежби* за II одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух.

НАСТАВНА
ПРОГРАМА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

МУЗИЧКИ СТИМУЛАЦИИ И РИТМИЧКИ ВЕЖБИ

II ОДДЕЛЕНИЕ

ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Скопје, мај 2009

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО II ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да развива правилен пејачки став (седење, држење, дишење);
- да развива навика за култивирано пеење (умерено пеење без гримаси, дигање на рамења и викање);
- да се оспособува да пее песни со разновидна ритмичко- мелодиска линија;
- да се оспособува за активно слушање на музиката;
- да препознава музика од различни инструменти;
- да ги памети, повторува, користи движењата во музичко – ритмички активности;
- да го идентификува и употребува ритамот;
- да се запознае со некои детски музички инструменти и да свири со нив;
- да создава интерес за изведување на звучни ефекти, спонтани импровизации на кратки музички мотиви и др.;
- да се воведува во музичкото творештво;
- да се поттикнува за сопствено музичко изразување.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

1. ПЕЕЊЕ - АРТИКУЛАЦИЈА (ориентационо 20 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да стекнува навика правилно да го држи телото при пеење; - да развива осет за ритам и да идентификува определен ритам; - да развива интерес за пеење; - да се оспособува да пее песни различни по содржина и карактер.	- Звуци - Правилен став при пеење - Ритам - Пеење песни (детски, уметнички, народни, поврзани со државни и верски празници) различни по содржина и карактер (до две строфи со опсег c1 (d1) – a1)	- Звук - Глас - Пејач/ка - Бројалка - Брзозборка - Песна - Мелодија	- Вежби за правилна артикулација, држење на телото, вежби за дишење (да изведува движења на говорните органи без напрегање, умерено, без гримаси, дигање на рамената, без викање и др.). - Изведба на куси реченици, бројалки и брзозборки со точен ритам и јасна дикција (пр., бројалки и брзозборки познати на учениците). - Обиди за пеење (тактирање) песни различни по содржина и карактер (пр., пее песни за годишни времиња, детски песни народни песни и др.). - Обиди за пеење (тактирање) песни различни по содржина и карактер (до две строфи со опсег c1 (d1) – a1).

2. МУЗИКА, РИТАМ И ДВИЖЕЊЕ (ориентационо 25 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да се поттикнува да ги усогласи своите движења со музичките карактеристики; - да развива осет за ритам; - да се поттикнува да изведува движења според однапред утврдена кореографија; - да запознава и изведува едноставни народни ора; - да се поттикнува за учество во елементарни музички драматизации.	- Музичко-ритмички чекорења (чекорење, марширање, потскокнување) - Музички игри - Танцување - Елементарни музички драматизации (со користење на танц и пантомима)	- Гест - Пантомима	- Изведување на потскокнувања на музичката придружба со staccato, движења според дадени вибрации на одредена подлога. - Комбинирање на чекорења и потскокнувања; - Изведување на движења според вибрациите на одредени УДАРНИ инструменти. - Изведување на движења на телото со цел изразување на брзо и бавно темпо. - Учество во музички игри. - Изведба на едноставни танци и ора со употреба на инструменти кои даваат силни вибрации на подлогата (пр. тапани); - Учество во елементарни музички драматизации (изведување на претстави, опери со танцување и употреба на фацијалната експресија).

3. СЛУШАЊЕ МУЗИКА (ориентационо 12 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да слуша и препознава: класична, народна и музика за деца; - да го препознава карактерот на музиката (весела, тажна, брза, бавна и др.); - да разговара за музиката што ја слуша; - да препознава народни песни и ора; - да слуша и препознава звуци на одредени музички инструменти.	- Слушање класична и народна музика, како и музика за деца - Слушање музички фолклор (народни песни и ора од својата етничка заедница и од другите заедници)	- Инструмент - Изведба - Изведувач - Автор на музика - Народна песна и оро	- Препознавање на различните видови музика преку вибрации. - Вежби за развивање на основниот ларингеален глас. - Вежби за коректура на артикулација. - Препознавање на народни танци и ора преку употреба на видеоматеријали. - Вежби за разликување на времетраењето и интензитетот на звукот добиен од различни музички инструменти.

4. СВИРЕЊЕ НА ДЕТСКИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ (ориентационо 4 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да развие осет за ритам; - да се запознае со начинот на свирење на одредени детски музички инструменти; - да повторува кратки ритмички мотиви; - да придружува позната песна со одредени ДМИ.	- Ритам - Свирење на детски ритмички инструменти - Придружба на песни и кратки ритмички мотиви со детски музички инструменти	- Ритам - Имиња на детски музички инструменти (кои се користат во училиштето) - Придружба	- Вежби со изведување на ритмички движења со удирање на маса (краткотрајно, долготрајно), плескање со раце. - Имитирање на движењата кои се изведуваат при свирење на детски ритмички инструменти направени од природни материјали. - Изведба со детски ритмички инструменти (пр., повторува кратки ритмички мотиви).Едноставна ритмичка придружба на позната песна со ДМИ.

5. ОСНОВИ НА МУЗИЧКАТА ПИСМЕНОСТ (ориентационо 3 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да ги препознава основните видови на динамика (силно – тивко) (повторување); - да ги препознава основните видови на темпо (бавно - брзо); - да ги препознава звучните појави (звук, шум, тон); - да препознава еднакви, подолги и пократки траења.	- Звучни појави (звук, шум, тон) - Визуелно графичко претставување на ритам	- Бавно движење - Брзо движење - Силно - Тивко - Шум - Звук - Тон	- Слушање и тактилно перципирање на музички примери и изразување основни видови на темпа (бавно- брзо) преку движење на телото, на пр., чукање на часовникот (бавно- брзо) или движење на полжавот (бавно движење) и зајакот (брзо движење). - Препознавање на основните видови на темпа (силно - тивко) (преку игра на сокриен предмет: со плескање на рацете пр.: ако ученикот се приближи до предметот плескањето ќе биде посилно или ако се оддалечува од предметот тие ќе плескаат побавно (детска игра). - Препознавање на звучни појави од природата и околината и создадени од човекот. - Препознавање на еднакви, долги и кратки траења преку: релјефни модели, предмети, слики и едноставни графички симболи.

6. ОСНОВИ НА ДЕТСКОТО МУЗИЧКО ИЗРАЗУВАЊЕ И ТВОРЕЊЕ (ориентационо 8 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да се поттикнува за музичко изразување со глас, свирење, движење; - да стекнува сигурност и самодоверба во сопственото музичко изразување; - да ужива во музичкото изразување.	- Креативно изразување преку пеење, движење и свирење - Ликовно изразување на впечатоците од слушаната музика		- Самиот ученик на обработена песна или музички пример создава сопствена кореографија со движење на своето тело, измислување на чекори и движења со рацете, со употреба на гестикулација и адекватна фацијална експресија. - Креативно изразување и творење на слушаните песни и музичките примери. - Учество во игри (на пр., како чука клукајдрвецот). - Учество во активности во кои учениците наместо да одговараат со зборови одговараат со пеење, односно преку плескање со рацете. - Учество во активности преку ликовно изразување или моделирање на впечатоците од слушаната музика (перцпирана со помош на вибрации).

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

- Наставните содржини по предметот музичко образование даваат можност да се реализираат интегрирано со содржините од наставните програми по мајчин јазик, математика, англиски јазик, запознавање на околината, музичко и физичко образование. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планираните активности.
- При реализирање на содржините наставникот треба да го поттикнува и фали секое дете при музичкото изразување и не смее да се дозволи да се прави атмосфера на компетитивност меѓу учениците.
- Со оглед на специфичната природа на слушните оштетувања и корелацијата со предметот музички стимулации и ритмички вежби се препорачува изведување вежби за правилна артикулација и правилно дишење пред започнување на изведувањето на планираните содржини.
- Во однос на употребата на музички инструменти најсоодветно е да се употребуваат инструменти кои даваат силни вибрации (ударни инструменти) со цел учениците со слушни оштетувања тактилно да го перцепираат ритамот и да изведуваат адекватни движења на телото согласно со дадениот ритам.
- Програмата по музички стимулации и ритмички вежби треба да е во тесна корелација со предметот комуникација. Пред изведувањето на наставните содржини треба да се утврди слушниот статус на учениците со цел правилна процена на можностите и способности на учениците за усвојување на содржините по овој предмет.
- Учениците со слушни оштетувања треба да се мотивираат за креативно изразување преку смислување на сопствени движења, односно кореографија со употреба на гестикулација.
- Налозите треба да се даваат со употреба на методата на тотална комуникација и сите нови усвоени зборови односно поими треба да се запишуваат. Од учениците треба да се поставуваат барања, секој новоусвоен збор или поим да се употреби во различни и нови контекстни ситуации.

- **Годишен фонд на часови**

	ТЕМИ	Број на часови
1.	Пеење-артикулација	20 часа
2.	Музика, ритам и движење	25 часа
3.	Слушање музика	12 часа
4.	Свирење на детски музички инструменти	4 часа
5.	Основи на музичката писменост	3 часа
6.	Основи на детското музичко изразување и творење	8 часа
Вкупно:		72 часа

Забелешка: Бројот на часовите е даден ориентационо.

- **Наставни средства:**
  - аудио- визуелни средства (ТВ, ДВД- плеер, видеоплеер, компјутер);
  - детски музички инструменти (се препорачува поголема застапеност на ударните музички инструменти);
  - дидактички средства и материјали;
  - разни извори на учење од непосредната околина (предмети во природата и околината);
  - визуелни средства (слики, фотографии, апликации и сл.);
  - Интернет, образовни софтвери.

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа (формативно оценување).

При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава на индивидуалниот пристап во постигањата на секое поединечно дете.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализацијата се темели на Нормативот за простор за I, II и III одделение и на наставните средства за II одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата во второ одделение може да ја изведува лице кое завршило:
- Филозофски факултет – Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

7. РЕШЕНИЕ И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по предметот *музички стимулации и ритмички вежби* за второ одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух ја донесе

Никола Тодоров,
министер за образование и наука

Скопје, ---------------------------

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 10-2012/3
27.07.2009 год.
СКОПЈЕ